

یادنامه‌ای برای
گرامیداشت مقام علمی
استاد آیت‌الله
محمد واعظ‌زاده خراسانی

پاییز ۱۴۰۳

۹

اسلامی بتوانند راه ایشان را ادامه دهند، تبدیل اختلافات طایفه‌ای و عشیره‌ای به اختلافات علمی و گفت‌وگوهای علمی، می‌تواند موفقیت بسیار بزرگی باشد.

◀ شما سالیان سال با ایشان همکاری داشتید و در کنفرانس‌های مختلف، در مجمع جهانی تقریب همراه ایشان بودید. بنابراین می‌خواهیم بدانیم آینده همگرایی اسلامی و آینده تقریب بین مذاهب را با توجه به شرایط روز چگونه ارزیابی می‌کنید؟

در شدیدترین وضعیت، ایشان امیدوار بود که آینده از آن تقریب است؛ چون معتقد بود که تقریب ابتدا از مکتب اسلام و بعد از مکتب تشیع برخاست. یک‌بار کنفرانسی درباره امام صادق علیه‌السلام در سوریه برگزار شد که ایشان در آن شرکت کرد. محور صحبتش این بود که روابط امام صادق (ع) با ابوحنیفه چگونه بود. این یعنی ایشان می‌خواست الگو بدهد که اختلافات بین ائمه و مذاهب، اختلافاتی علمی و قابل فهم و قابل حل است و نباید به صورت ستیز و تقابل باشد. باید هم به صورت همگرایی و هم‌افزایی باشد و هم به صورت هم‌افزایی علمی.

به نظرم همین‌گونه که ایشان فکرمی‌کرد، آینده از آن تقریب است؛ چون تقریب هم به فطرت و هم به مکتب اسلام، به خصوص مکتب اهل بیت، نزدیک است. فطرت انسان، دنبال این است که همیشه همدلی ایجاد شود.

ادبیات عرب را وسیله‌ای برای بیدارکردن جهان اسلام قرار داد و نقش ادبیات در بیداری جهان اسلام را من از ایشان یاد گرفتم. وقتی جهان اسلام بیدار شود، اتحاد و همدلی و همفکری و تقریب بین مذاهب اسلامی نیز ایجاد می‌شود؛ یعنی بیداری مقدمه مهمی برای وحدت، همدلی و همکاری است.

◀ نظر شما درباره دانشگاه مذاهب اسلامی چیست، چون شما از زمان تأسیس دانشگاه در جریان امور این دانشگاه بوده‌اید. آیا این دانشگاه توانست آنچه آیت‌الله واعظ زاده دنبالش بود را محقق کند؟

ایشان سخن زیبایی دارد که می‌گفت می‌خواهیم دانشگاه مذاهب اسلامی به گونه‌ای باشد که اختلافات بین مذاهب را از اختلافات طایفه‌ای و فقهی به اختلافات علمی بدل کند، یعنی می‌خواهیم در دانشگاه در کنار فقه اهل بیت، فقه شافعی و حنبلی و مالکی و حنفی نیز تدریس شود و بین آنها به اصطلاح یک درس فقه مقارن بشود که حالت علمی پیدا کند، یعنی بین سنی و شیعه اختلاف طایفه‌ای و عشیره‌ای نیست، بلکه اختلاف علمی است و اختلاف علمی هم معمولاً طبیعی است که بین علما وجود دارد و قابل بحث و گفت‌وگو است و در این کار هیچ دعوایی نیست و هیچ کینه و بغضی وجود ندارد و به نظرم در این مسأله موفق بوده است.

ان شاء الله دست‌اندرکاران دانشگاه مذاهب

ایشان امیدوار بود که آینده از آن تقریب است؛ چون معتقد بود که تقریب ابتدا از مکتب اسلام و بعد از مکتب تشیع برخاست چون تقریب هم به فطرت و هم به مکتب اسلام، به خصوص مکتب اهل بیت، نزدیک است. فطرت انسان، دنبال این است که همیشه همدلی ایجاد شود

